

точников. Так «Пестрый мотылек» и «Совенок» были созданы на основе текстов из сборника «Чудесный рог мальчика». А «Песня юного стрелка» и «Прощание пастуха» создавали возможность приобщения к творчеству Ф. Шиллера («Вильгельм Телль»), в то время как «Песня Линцея, башенного сторожа» и «Миньона» вводили юного слушателя и исполнителя в мир поэзии И. В. Гете («Фауст», «Вильгельм Мейстер»).

Таким образом, шумановский «Альбом песен для юношества» подобно своему фортепианному аналогу, являет собой оригинальный цикл, смысл и идеи которого были порождены не только семейными нуждами композитора, но и теми культурно-историческими процессами, которые имели место в Германии в первой половине XIX в. Направленность цикла на познание-открытие ребенком красот окружающего мира, природы, обращение к сказочной тематике, но без тяготения к демонической мистике и фантастике, адаптированное приобщение к шедеврам мировой поэзии, значительная роль в цикле духовно-назидательного, воспитательного, христианского фактора, обуславливающего формирование позитивного, гармоничного мировосприятия, ориентация на предельно простые минимализированные средства музыкального выражения с принципиальным избеганием романтических «новаций», обращение к адаптированным в условиях культуры указанного периода приемам музыкальной риторики, стилизации протестантского музыкального обихода и немецкого фольклора — все эти качества в совокупности определяют высокий духовно-этический и воспитательный потенциал анализированного вокального цикла, а также связь этого произведения с культурно-историческими традициями немецкого бидермайера.

ЛИТЕРАТУРА

1. Грохотов С. Шуман и окрестности. Романтические прогулки по «Альбому для юношества» / С. Грохотов. — М.: Издательский дом «Классика-XXI», 2006. — 240 с.
2. Кантор А. Тихий сад / А. Кантор // Пинакотека. — 1998. - № 4. — С. 22-25.
3. Медушевский В. В. Внемлите ангельскому пению / В. В. Медушевский. — Минск: Православное братство во имя Архистратига Михаила, 2000. — 320 с.
4. Носина В.Б. Символика музыки И. С. Баха / В. Б. Носина. — Тамбов: Международные курсы высшего художественного мастерства пианистов памяти С. В. Рахманинова, 1993. — 104 с.
5. Раздольская В. И. Европейское искусство XIX века. Классицизм, романтизм / В. И. Раздольская. — СПб.: Азбука-классика, 2005. — 368 с.
6. Швейцер А. Иоганн Себастьян Бах / А. Швейцер. — М.: Классика- XXI, 2004. — 816 с.

ВОГНЕВА ПІДГОТОВКА – СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ МІЛІЦІЇ

УДК 378.147:799.31:351.74

Яворська Г.Х.

Автор статті розглядає вогневу підготовку як складову професійної компетентності курсантів - майбутніх офіцерів міліції, її сутність, специфіку та стан готовності офіцерів міліції до використання вогнепальної зброї на практиці.

Ключові слова: *вогнева підготовка, професійна компетентність, ефект зброї, офіцер міліції.*

Автор статті розглядає вогневу підготовку як складова професійної компетентності курсантів - майбутніх офіцерів міліції, її сутність, специфіку та стан готовності офіцерів міліції до використання вогнепальної зброї на практиці.

Ключевые слова: *огневая подготовка, профессиональная компетентность, эффект оружия, офицер милиции.*

The author considers the fire training as a component of professional competence of students-future police officers of its nature, specificity and state of readiness of police officers to use firearms in practice.

Keywords: *Fire training, professional competence, the effect it weapons, a police officer.*

Актуальність статті обумовлена тим, що однією з умов подальшої демократизації суспільства і створення правової держави є реформування діяльності правоохоронних органів, які від імені держави реалізують відповідні функції, а також підвищення престижу роботи та рівня професійної компетентності та майстерності кадрів, призначених запобігати, розкривати і розслідувати злочини, забезпечувати законність, стояти на варті громадського порядку. Безсумнівно також важливість науково обґрунтованого підходу до професійної підготовки спеціалістів правоохоронних органів, важливою складовою якої є вогнева підготовка.

Мета статті – розкрити значення вогневої підготовки як складової професійної компетентності працівників органів внутрішніх справ.

Загострення криміногенної ситуації в Україні, посилення боротьби зі злочинністю призвели до все більш активної протидії злочинного елемента заходами правоохоронних органів. Окремі особи, а також злочинні угруповання все частіше і нахабніше загрожують співробітникам міліції, здійснюючи напади на них, у тому числі і збройні, погрожуючи їх життю і здоров'ю. Мають місце також випадки убивств працівників органів внутрішніх справ під час несення служби. Як свідчить сумна статистика, всього за роки незалежності в Україні загинуло понад 700 співробітників міліції. Хто знає, скільки працівників органів внутрішніх справ загинуло через те, що не змогли своєчасно і влучно застосувати табельну вогнепальну зброю. Тому актуальність поліпшення стану вогневої підготовки в даний час є безсумнівною. У рішеннях останніх колегій, вимогах, наказах і вказівках МВС України відзначається, що підвищення рівня професіоналізму, пріоритетність безпеки працівників при виконанні ними службових обов'язків. Як бачимо, вимоги до підготовки професіоналів системи МВС якісно змінюються, питанням матеріально-технічного забезпечення приділяється підвищена увага. Тільки за роки незалежності нашої держави науково-виробничим об'єднанням МВС України «Форт» розроблена ціла серія пістолетів, частина яких прийнята на озброєння правоохоронними органами України, налагоджено випуск боєприпасів до них.

Велика роль у навчанні стрільби з бойової зброї належить вищим навчальним закладам МВС України. Вони покликані не тільки дати певний обсяг знань

курсанту-майбутньому офіцеру міліції, але й навчити його мислити творчо, нестандартно, приймати швидкі та правильні рішення, часом у складних, екстремальних ситуаціях, вміти, у випадку необхідності, застосовувати заходи фізичного впливу, спеціальні засоби і вогнепальну зброю. За час навчання у навчальному закладі курсанти повинні отримати міцні навички і вміння вогневої підготовки, які їм доведеться постійно удосконалювати при проходженні служби.

Особливість вогневої підготовки визначається тим, що необхідно максимально ефективно використовувати навчальний час, матеріально-технічну базу і кошти. Формування професійних знань, навичок і вмінь співробітників ОВС неможливі без застосування сучасних форм і методів навчання, використання новітніх педагогічних технологій і т.п.

Вогнева підготовка - традиційний вид підготовки співробітників правоохоронних органів, який проходить значні зміни останнім часом під впливом загального зростання екстремальності їх діяльності, розповсюдженням зброї серед населення, різкого збільшення використання зброї кримінальним світом. Порядок організації вогневої підготовки в органах внутрішніх справ України здійснюється відповідно до вимог Наказу МВС України № 1444 від 25 листопада 2003 року "Про організацію професійної підготовки рядового і начальницького складу органів внутрішніх справ України" [1]. Відповідно до цього наказу передбачені: вивчення матеріальної частини табельної зброї; вивчення заходів безпеки при поводженні з табельною вогнепальною зброєю; вивчення основ, прийомів і правил стрільби; вивчення правових основ застосування та використання табельної вогнепальної зброї (ст. 12, 15, 15-1 Закону України "Про міліцію", ст. 219, 221 статуту ППСМ) в реальних умовах оперативно-службової діяльності; розвиток і вдосконалення навичок підготовки до стрільби і ведення вогню по рухомих і нерухомих цілях з різних положень, з обмеженням або без обмеження часу на стрілянину. Класичною основою вогневої майстерності здавна вважалися вміння співробітника тримати зброю напоготові для стрільби, здійснювати прицілювання, правильно тримати палець на гачку спусковому і здійснювати спуск, затримувати в момент спуску дихання та ін. [2]. Навчання використання зброї проходить тепер в умовах, близьких до реальних, часто екстремальних. Статистично встановлено, що збройне протистояння злочинців і співробітників правоохоронних органів з використанням стрілецької зброї відбувається в більшості випадків на відстанях до 10 метрів. Застосування зброєю в 80% випадків відбувається в умовах поганої видимості, іноді в темряві, що виключає класичну, прицілну стрілянину. Стрільня треба вміти і в індивідуальних засобах захисту (бронежилетах), користуватися придатними укриттями, змінювати певну тактику дій, використовувати прийоми ухилення від поразки. Треба вміти використовувати зброю під час переслідування, на вулицях, у приміщеннях, у місцях великого скупчення людей, з транспортного засобу та ін. Тому в системі формування вогневої майстерності як складової професійної компетентності стали простежуватися тенденції навчання стрільби: з вихідного положення, коли пістолет знаходиться в кобурі; з близьких відстаней, від стегна, лежачи, утримуючи зброю однією або двома руками; методом швидкісної стрілянини, з перенесенням вогню по фронту; в умовах слабого освітлення, з використанням приладів нічного бачення, світлових насадок, патронів з трасуючими кулями і т.ін. Успішне відпрацювання стрілецьких вправ забезпечується наявністю

такої навчально-матеріальної бази, яка дозволяла б моделювати різноманітну обстановку і проводити комплексні заняття з використанням різноманітних технічних засобів.

Вогнева підготовка як складова професійної компетентності майбутніх офіцерів міліції, на нашу думку, повинна розвивати: навик блискавичної підготовки до стрільби; вміння влучно вражати мету; впевненість у собі, вміння стримувати емоційну напруженість, страх перед оточуючими громадянами (врівноваженість, витримку); зовнішній спокій без ознак напруги, хвилювання чи нетерпіння; вольові якості (цілеспрямованість, рішучість, самовладання); швидкість (адекватність) реакції на поведінку оточуючих та окремих правопорушників; вміння приймати правильні рішення в напружених ситуаціях і правомірно застосовувати вогнепальну зброю.

Таким чином, вогнева підготовка виступає як система певних знань і навичок, необхідних при виконанні професійної правоохоронної діяльності, причому зростання професійної компетентності та майстерності забезпечується не тільки наявністю професійних здібностей, але і підтримкою відповідного рівня бойової підготовки протягом служби. З досвіду багатьох видів діяльності широко відомий факт негативного впливу перерв у підготовці на стан і прояв майстерності. Дії, здавалося б, відмінно підготовлених фахівців стають не такими швидкими, менш точними; відчувається деяка невпевненість, виникає підвищена напруга свідомого контролю над технікою роботи, з'являються і збільшуються неточності, погіршується результативність і т.д. Важливо не тільки навчити, а й підтримувати професійну тренуваність. Необхідність підтримки професійної майстерності часто недооцінюється в масовій практиці. Поширені некоректні уявлення про те, що підготовка фахівця у ВНЗ або центрі забезпечує його професійну майстерність, він і через рік, і через кілька років повинен діяти як треба. До того ж, коли він на практичній роботі кожного дня вирішує професійні завдання, то і готовність у нього весь час має бути на належному рівні. Неспростовно доведено, що фахівець, який досяг певного рівня професійної майстерності, не має права заспокоюватися на досягнутому. Сам процес спрощення або послаблення режиму тренувань спричинить погіршення навичок і вмінь. Проведені дослідження свідчать, що погіршення навичок в діях проявляються вже при перервах в 7-15 днів. Перерва між практичними заняттями з вогневої підготовки не повина перевищувати 15-20 днів. Випадки загибелі співробітників частіше відбуваються на відстані в 1,5-2 метра від правопорушника та пов'язані з запізненням у використанні зброї або відсутністю уважності [3]. Питання застосування сили, спеціальних засобів і зброї співробітниками міліції досить складні і неоднозначні в правовому відношенні, тому співробітнику часом буває важко однозначно і швидко прийняти правомірне рішення про застосування зброї в екстремальних ситуаціях. У зв'язку з підвищеною небезпекою діяльності працівників правоохоронних органів, наявністю загрози їх життю і здоров'ю, в поліції закордонних країн вже досить давно проводиться спеціальна підготовка до забезпечення особистої безпеки («менеджмент безки»). На нашу думку, процес вогневої підготовки треба починати з послідовного вивчення початкової та базової тематики. Початкова тематика розглядається в навчальних закладах МВС України та курсах початкової підготовки, де в ході проведення занять вивчаються теоретичні питання і формуються початкові ум-

іння виконання навчальних вправ “Курсу стрільб із вогнепальної зброї” і культуру поведження з зброєю. Базова підготовка передбачає розширення знань і закріплення таких стійких навичок поведження зі зброєю, які перебували б на рівні рефлексів. Природно, базова підготовка передбачає не тільки роботу з досвідченими викладачами та інструкторами, а й великий об’єм самостійної підготовки, в ході якої курсант повинен вивчити себе (анатомічні, психічні, фізіологічні особливості свого організму) і виробити свою техніку і тактику. Професійна готовність до використання вогнепальної зброї передбачає підготовку – інтелектуальну, технічну, фізичну, спеціальну психологічну підготовку. Інтелектуальна підготовка включає вивчення основних відомостей з балістики, правових засад притрансформаційних змін зброї співробітниками органів внутрішніх справ України; матеріальної частини пістолета Макарова, автомата Калашникова, Снайперської гвинтівки Драгунова; основи стрільби зі стрілецької зброї; заходи безпеки при поводженні з табельною зброєю. Технічна підготовка передбачає поліпшення техніки виконання пострілу як окремо, так і стрілецьких вправ в цілості. Фізична підготовка включає ряд питань, методичних рекомендацій, вправ, що дозволяють підвищити загальну результативність стрільби. Спеціальна психологічна підготовка стосується ряду найважливіших питань в області психоемоційної корекції процесу підготовки курсантів, як в умовах тренування, так і в умовах вогневого контакту.

Вивчення основ стрільби завжди тісно пов’язане з вивченням матеріальної частини зброї, прийомів і правил стрільби. Цим забезпечується глибоке розуміння устрою зброї і явищ, які відбуваються під час вистрілу. Заняття з основ стрільби проводяться методом усної розповіді, яка супроводжується поясненням і показом на макетах, схемах і плакатах. Кожне пояснення підкріплюється прикладами з практики стрільб. Вивчення правил стрільби завжди проводиться перед проведенням практичних занять з використанням зброї відповідно до вимог курсу стрільб ОВС. Правила стрільби викладаються у відповідності зі способами ведення вогню, обґрунтовуються і закріплюються на практичних заняттях.

Професійна компетентність та високий професіоналізм стрільця - один із важливих ресурсів, який стає фактором оптимального вирішення нагальних проблем боротьби з кримінальним світом. У цьому контексті особливого значення набуває нова інтегративно-комплексна наука акмеології (грец. акмеї - вершина, розквіт). Бо саме вона вивчає закономірності і технології розвитку високого професіоналізму фахівця. З метою вивчення та аналізу успішної професійної компетентності та розробки оптимальних технологій розвитку професіоналізму стрілка вбачаємо за необхідне синтезувати для цього досягнення інших наук про людину, перш за все - психології.

На констатувальному етапі дослідження нами була організована експериментальна робота з вивчення впливу феномену “ефект зброї” як виправданого використання сили, на стан професійної компетентності працівників органів внутрішніх справ. Весь масив випробовуваних це працівники міліції різних підрозділів (дільничні інспектори міліції, слідчі, оперуповноважені карного розшуку) районних відділів, з різною вислугою років. Завданнями дослідження цього етапу були такі: з’ясування впливу феномена “ефекту зброї” на особистість працівників міліції з метою визначення зброї як: предмета, необхідного для ви-

конання професійних обов'язків; предмета, що використовується в процесі професійної діяльності та надає особистості почуття переваги і впевненості в собі, у своїх силах; одного із засобів здійснення самогубства; предмета, що викликає відчуття страху (страх перед озброєною людиною);

Для вивчення феномена «ефекту зброї» нами була розроблена анонімна анкета, яка складається з 24 запитань і чотирьох варіантів відповідей на кожне з них. Анонімна анкета була спрямована на вивчення кількох блоків питань: зброя як символ сили; страх перед зброєю; відчуття невпевненості стосовно зброї; зброя як засіб, необхідний для виконання професійних обов'язків; доступність зброї як фактор здійснення самогубства; зброя як засіб компенсації своєї невпевненості, слабкості; стримувана професійна збудливість, роздратування та зброя.

Результати анкетування показали, що на блок запитань стосовно сприйняття зброї як чинника, що символізує владу та демонструє силу позитивної відповіді дали серед дільничних інспекторів міліції з вислугою до 10 років із 57 осіб лише 7 (12,3%), а серед оперуповноважених карного розшуку із 76 осіб – 8 (10,5%), серед слідчих із 42 осіб лише 3 особи (7,1%). Серед офіцерів міліції з вислугою до 20 років розбіжностей у відповідях не виявлено. Так, серед дільничних інспекторів міліції із 17 осіб – одна особа (5,9%), серед оперуповноважених карного розшуку із 14 осіб – лише одна особа (7,1%), серед слідчих із 12 осіб – одна особа (8,3%). За вислугою до 25 років серед дільничних інспекторів міліції із 4 осіб виявлено лише одну особу (25,0%), яка сприймає зброю як демонстрацію сили, серед оперуповноважених та слідчих таких осіб не виявлено.

Страх перед зброєю відчуває 6 осіб (10,5%) з – поміж дільничних інспекторів міліції з вислугою до 10 років, 9 осіб (11,8%) – з поміж оперуповноважених карного розшуку та 13 осіб (31,0%) – поміж слідчих. З вислугою до 20 років у офіцерів міліції оперуповноважених карного розшуку та дільничних інспекторів міліції страху перед зброєю не виявлено, а у слідчих – у однієї особи (8,3%). З вислугою до 25 років у офіцерів міліції страху перед зброєю не виявлено.

Відповіді на запитання з блоку “невпевненість перед зброєю” показують, що 17 осіб (29,8%) дільничних інспекторів міліції з вислугою до 10 років та 9 осіб (11,8%) оперуповноважених карного розшуку і 9 осіб (21,4%) слідчих відчувають невпевненість у поведженні зі зброєю. Серед офіцерів з вислугою до 20 років показники цього блоку було зафіксовано лише у дільничних інспекторів міліції та у слідчих: відповідно по одній особі (5,9%) та (8,3%). В оперуповноважених цей показник не проявився, це можна відзначити і відносно офіцерів міліції, у яких вислуга до 25 років.

Блок “Зброя як засіб, необхідний для виконання професійних обов'язків” проявився у всіх офіцерів міліції незалежно від вислуги років та спеціалізації. Так, у дільничних інспекторів міліції з вислугою до 10 років цей показник визначено у 20 осіб (35,1%), у оперуповноважених карного розшуку – у 43 осіб (56,6%), слідчих – у 14 осіб (33,3%). З вислугою до 20 років цей показник проявився у 76,5% дільничних, 85,7% – оперативників та у слідчих 66,7%. З вислугою до 25 років проявився цей показник у 75,0% дільничних, у 100% оперативників та у 100% слідчих.

Аналіз результатів дослідження показав, що деякі офіцери міліції сприймають наявність зброї як можливість компенсувати свої слабкі риси характеру.

Серед дільничних інспекторів міліції з вислугою до 10 років таких було виявлено 7 осіб (12,3%), серед оперативників – 7 осіб (9,2%), серед слідчих – 3 особи (7,1%). З вислугою до 20 років цей показник проявився у 2 дільничних (11,8%), в одного оперативника (7,1%) і в одного слідчого (8,3%), Серед офіцерів, у яких вислуга до 25 років показники цього блоку не виявлено.

За блоком запитань ”Зброя – це засіб для вчинення самогубства” результати опрацьовані, але ми не можемо їх висвітити тому, що ця інформація закрита і існує з грифом “таємно”.

Наведені відповіді офіцерів міліції вказують на той факт, що зброя є не тільки предметом, необхідним для виконання професійних обов’язків працівниками міліції, але й атрибутом демонстрації сили та влади, так вважає майже кожний дев’ятий дільничний інспектор міліції, кожний десятий оперативний і кожний чотирнадцятий слідчий. Цей показник свідчить про те, що офіцери міліції незалежно від місця проходження служби, більш впевнені у собі за наявності зброї і в деяких випадках можуть виявляти агресивність. Таким чином, табельна зброя є важливим чинником, що дає змогу компенсувати слабкі риси характеру особистості працівників міліції, створює у нього почуття впевненості у собі й у своїх силах. Якщо ми порівняємо показники цих блоків, то побачимо, що вони ідентичні, це підтверджує низький рівень професійної компетентності офіцерів міліції при застосуванні правомірної сили в службовій діяльності.

Знайшло своє відображення у цьому дослідженні й відчуття працівниками міліції страху перед зброєю. Відчуття страху перед зброєю властиве кожному 13 дільничному інспектору міліції, кожному 13 оперативнику та кожному 3 слідчому. Це пояснюється, по-перше, тим, що до органів внутрішніх справ приходять на службу особи з вищою не юридичною освітою, по-друге, низьким рівнем професійної підготовки (спеціальної фізичної, вогневої, психолого-педагогічної).

Відчуття невпевненості в собі та страх перед озброєною людиною виникає у кожного 4 дільничного інспектора міліції, у кожного 10 оперативника і у кожного 6 слідчого. Ці показники підтверджують рівень недостатньо сформованих професійно значущих рис особистості працівників органів внутрішніх справ, низький рівень навичок самооборони, недостатньо сформованої професійної компетентності при використанні табельної вогнепальної зброї [5].

Одержані дані дали підстави для дослідження та подальшого визначення педагогічних умов формування професійної компетентності курсантів-майбутніх офіцерів міліції та шляхів їх реалізації у навчально-виховному процесі ВНЗ МВС України.

Література:

1. Наказ МВС України № 1444 від 25 листопада 2003 року “Про організацію професійної підготовки рядового і начальницького складу органів внутрішніх справ України”// Відомості Верховної Ради 2003. - № 22. – С. 303;
2. Закон України “Про міліцію”// Відомості Верховної Ради 1991. - № 24. – С. 30;
3. Огневая подготовка: Пути повышения профессионального мастерства / Под ред. Г.Н.Будагьянца - Луганск: РИО ЛАВД, 2005. - 497 с.
4. Бандурка О.М., Скакун О.Ф. Юридична деонтологія: Підручник./О.М. Бандурка, О.Ф. Скакун. - Харків: Вид-во НУВС, 2002. – 336 с.

5. Яворська Г.Х. Соціально-професійна зрілість курсантів-майбутніх офіцерів міліції у ВНЗ МВС України: монографія. /Г.Х.Яворська.- Одеса: ПЛАС-КЕ, 2005. - 403 с.

МОДЕЛЬ ПСИХОЛОГІЧНОГО СУПРОВОДУ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ СТУДЕНТІВ ПЕДАГОГІЧНОГО КОЛЕДЖУ

УДК: 378.094:159.9-057.87.

Бабак К.В.

У статті розглядається модель психологічного супроводу професійного розвитку студентів педагогічного коледжу.

Ключові слова: психологічний супровід, професійний розвиток, особистість.

В статье рассматривается модель психологического сопровождения профессионального развития студентов педагогического колледжа.

Ключевые слова: психологическое сопровождение, профессиональное развитие, личность.

In the present model of psychological support professional development of teachers college students.

Key words: psychological support, professional development, personality.

Професійний розвиток студентів є однією з важливих проблем сучасної вищої освіти. У ситуації, що склалась, в психологічній науці і практиці важливе значення набуває отримання знань про студентську молодь, виявлення особливостей і закономірностей розвитку особистості студента, освоєння нових можливостей і знаходження додаткових ресурсів в організації процесу психологічного супроводу майбутнього фахівця.

Метою нашої роботи є розробка моделі психологічного супроводу професійного розвитку студентів педагогічного коледжу.

Відповідно до специфіки навчального закладу можна виділити основні параметри психологічного супроводу: суб'єкт та об'єкт, мету, завдання, напрями, форми та методи. Визначимо такі параметри для психологічного супроводу професійного розвитку студентів педагогічного коледжу.

У типовому положенні про освітню установу середнього професійного рівня мета діяльності учбового закладу розкривається через систему завдань, серед яких: «... задоволення потреб особистості в одержанні середньої професійної освіти і кваліфікації у вибраній області професійної діяльності а також інтелектуальному, культурному, фізичному й етичному розвитку; задоволення потреб суспільства в кваліфікованих фахівцях з середньою професійною освітою...» [4]. Відповідно до цих завдань, психологічний супровід у педагогічному коледжі може розглядатися як цілісна система професійної діяльності практичного психолога, спрямована на забезпечення соціально-психологічних умов для успішного професійного навчання і психологічного розвитку особистості на етапі первинної професіоналізації. В контексті інтегративного підходу під психологічним супро-